

YOUTH 4 EARTH – MŁODZI DLA ŚWIATA

Projekt współfinansowany z funduszy Unii Europejskiej i Miasta Częstochowy

SZKOLENIE DLA NAUCZYCIELI I FACYLITATORÓW

NOWA OFERTA EDUKACYJNA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
W KSZTAŁCENIU FORMALNYM I POZAFORMALNYM

Czekoladowe pole

Stowarzyszenie Wspierania Działań Młodzieży

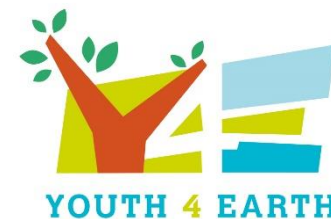
Cz-Art:

- działa w Częstochowie od 2010 roku
- założone przez kilka osób zajmujących się projektami europejskimi, m.in. Wolontariatem Europejskim (EVS)
- **realizuje edukację rozwojową (globalną) poprzez udział w projektach międzynarodowych i inicjatywy lokalne**
- wspiera lokalne i międzynarodowe działania młodzieży w ramach tzw. edukacji nieformalnej

Strona internetowa: <http://czart.org/>

<https://www.facebook.com/stowarzyszenieczart>

Youth 4 Earth- Młodzi dla świata

- międzynarodowy projekt współfinansowany z funduszy UE i Miasta Częstochowy
- realizowany jednocześnie w Polsce, Chorwacji i Włoszech przez 6 organizacji, 2013-2016
- **poświęcony edukacji globalnej, 7. Milenijnemu Celowi Rozwoju – zrównoważony rozwój**
- skierowany do dzieci (3-14 lat) i młodzieży (15-24 lata)
- główne działania: warsztaty w szkołach podstawowych i przedszkolach, **powstanie Centrum Edukacji Globalnej**, międzynarodowe wymiany młodzieży, warsztaty międzynarodowe, **imprezy publiczne z udziałem gości z Burkina Faso**, edukacja nieformalna młodzieży – sektor NGO (LOP, ZHP, UMC).

<https://www.facebook.com/youth4earthpoland>

Promocja projektu w internecie

I. Facebook

- Prosimy każdego nauczyciela i każdego ucznia o **polubienie strony projektu na facebooku.**
- Żeby znaleźć stronę na facebooku wystarczy wpisać „**młodzi dla świata**” lub „**youth4earthpoland**”
- Na stronie prosimy zamieszczać zdjęcia z zajęć i wydarzeń szkolnych
- Można też przysyłać zdjęcia na adres:
projekt.y4e@wp.pl

www.facebook.com/youth4earthpoland

II. Strona projektu Y4E

w przygotowaniu

www.y4e.org

III. Strona internetowa szkoły

- Prosimy każdą szkołę o zamieszczenie informacji o projekcie na swojej stronie internetowej (logo na stronie głównej).
- Prosimy o zamieszczanie aktualności o działaniach.
- Na Państwa e-mail zostanie przesłany plik pn. PROMOCJA.

IV. Strona Stowarzyszenia Cz-Art

- Stowarzyszenie na swojej stronie będzie zamieszczało informację i linki do stron szkół i przedszkoli

www.czart.org

Milenijne Cele Rozwoju

W 2000 roku Szczyt Milenijny Organizacji Narodów Zjednoczonych zdefiniował **Milenijne Cele Rozwoju**, które powinny zostać osiągnięte do 2015 roku.

Można wśród nich wyróżnić:

1. Wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu

Zmniejszenie o połowy liczby ludzi, których dochód nie przekracza 1 dolara dziennie

2. Zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym

Zapewnienie wszystkim możliwości ukończenia pełnego cyklu nauki na poziomie podstawowym

3. Promowanie równości płci i awansu społecznego kobiet

Wyeliminowanie do 2015 nierównego dostępu płci do wszystkich szczebli edukacji

4. Ograniczenie umieralności dzieci

Zmniejszenie o 2/3 wskaźnika umieralności dzieci w wieku do 5 lat

5. Poprawienie opieki zdrowotnej nad matkami

Zmniejszenie o 3/4 wskaźnika umieralności matek

6. Ograniczenie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS, malarii i innych chorób

Powstrzymanie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS, ograniczenie liczby nowych zakażeń

7. Stosowanie zrównoważonych metod gospodarowania zasobami naturalnymi

- uwzględnienie zasady zrównoważonego rozwoju w krajowych strategiach
- stosowanie metod hamujących ubożenie zasobów środowiska naturalnego
- zmniejszenie o połowę liczby ludzi pozbawionych dostępu do czystej pitnej wody
- do 2020 roku poprawa warunków życia 100 milionów mieszkańców slumsów

8. Stworzenie globalnego partnerskiego porozumienia na rzecz rozwoju.

Zrównoważony rozwój, 7 MDG

Środowisko Społeczeństwo Gospodarka

Definicja zrównoważonego rozwoju

Zrównoważony rozwój to taki, który zaspokaja potrzeby obecne, nie zagrażając możliwościom zaspokojenia potrzeb rozwoju przyszłych pokoleń.

W Konstytucji RP idea zrównoważonego rozwoju jest zapisana w wielu artykułach:

*Art. 5 „Rzeczypospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”

*Art. 86 „Każdy jest zobowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie (...)”.

Z takiego brzmienia wynika, iż idea zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska stanowi obowiązek nałożony przez Państwo na siebie oraz na wszystkich obywateli.

Karta Ziemi (fragmenty)

- Znajdujemy się w krytycznym momencie historii Ziemi; w czasie, w którym ludzkość musi wybrać swoją przyszłość. Chcąc się rozwijać, musimy dostrzec, iż pomimo całej różnorodności form życia i kultur, stanowimy jedną ludzką rodzinę i jedną ziemską społeczność o wspólnym losie.
- Ludzkość jest częścią ogromnego, rozwijającego się wszechświata. Ziemia, nasz dom, stanowi wyjątkową, tętniącą życiem wspólnotę.
- Dominujące wzorce produkcji i konsumpcji powodują spustoszenia w środowisku, uszczuplanie surowców oraz masowe wymieranie gatunków. Korzyści płynące z rozwoju nie są dzielone sprawiedliwie; pogłębia się przepaść pomiędzy bogatymi i biednymi. Bezprecedensowy wzrost ludzkiej populacji przeciążył systemy ekologiczne i społeczne. Zagrożone są podstawy globalnego bezpieczeństwa. Trendy te są niebezpieczne, ale nie są one nieuniknione.

Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

W 2002 Zgromadzenie Ogólne NZ ustanowiło **2005-2014 Dekadą Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju**, nazywaną także **Dekadą Zmiany**.

Jej zadaniem jest **propagowanie zrównoważonych zachowań, inspirowanie krytycznego i twórczego myślenia, pozwalającego znaleźć rozwiązanie problemów uniemożliwiających trwały rozwój**.

EZR obejmuje nie tylko tematykę środowiskową, ale także: prawa człowieka, rozwiązywanie konfliktów, dobre rządy, gospodarkę, kulturę i sztukę.

Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju

3 WYMIARY

SPOŁECZNO-KULTURALNY

Prawa człowieka
Równość płci

Pokój i bezpieczeństwo

Dobre rządy

Zmniejszenie rozmiarów
ubóstwa

Różnorodność kulturowa
i wzajemne zrozumienie
kultur

ŚRODOWISKOWY

Surowce naturalne
(m.in. woda, energia)

Zmiany klimatu

Bioróżnorodność

Zrównoważone rolnictwo

Zrównoważona urbanizacja

EKONOMICZNY

Zrównoważona produkcja i
konsumpcja (zakupy)

Zrównoważony transport

Spółeczna odpowiedzialność
przedsiębiorstw

Story of stuff ... Uff

Story of stuff.

Historia rzeczy. 23 min

<http://www.youtube.com/watch?v=waXLd93bYvk>

Story of solutions.

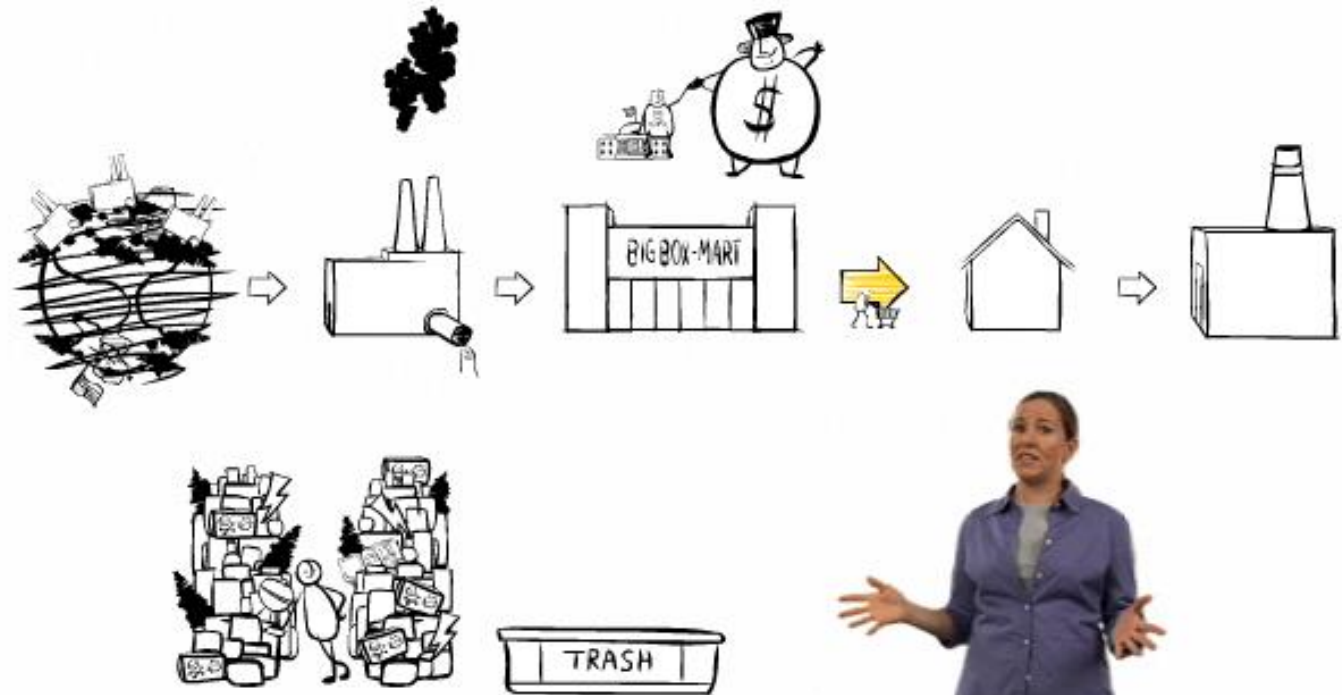
Historia rozwiązań. 9 min

<http://www.youtube.com/watch?v=cpkRvc-sOKk>

Story of change.

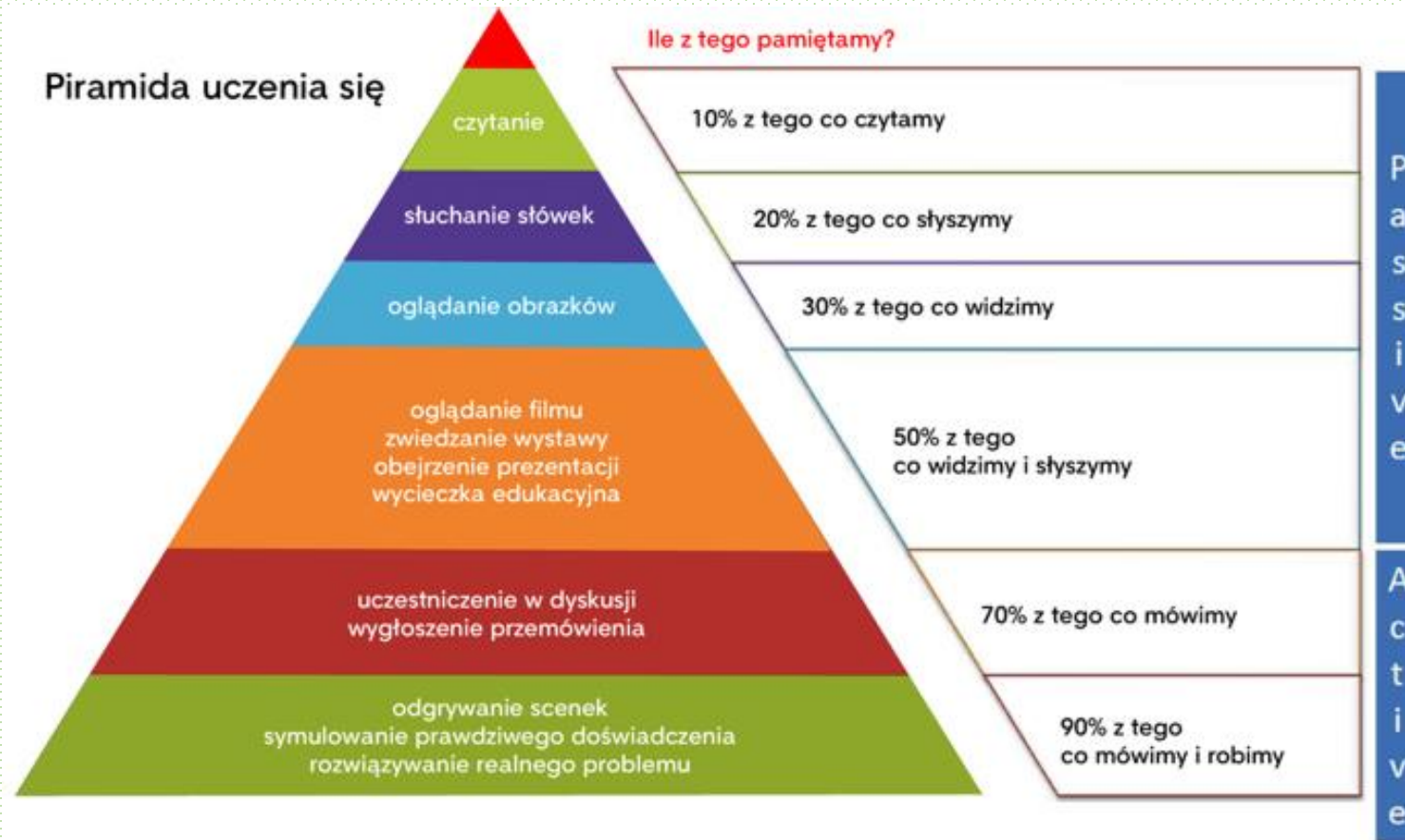
Historia zmiany. 7 min

<http://www.youtube.com/watch?v=olQdYXCKUv0>

+enlarge

Uczenie się przez doświadczenie. Kształcenie skoncentrowane na uczniu.

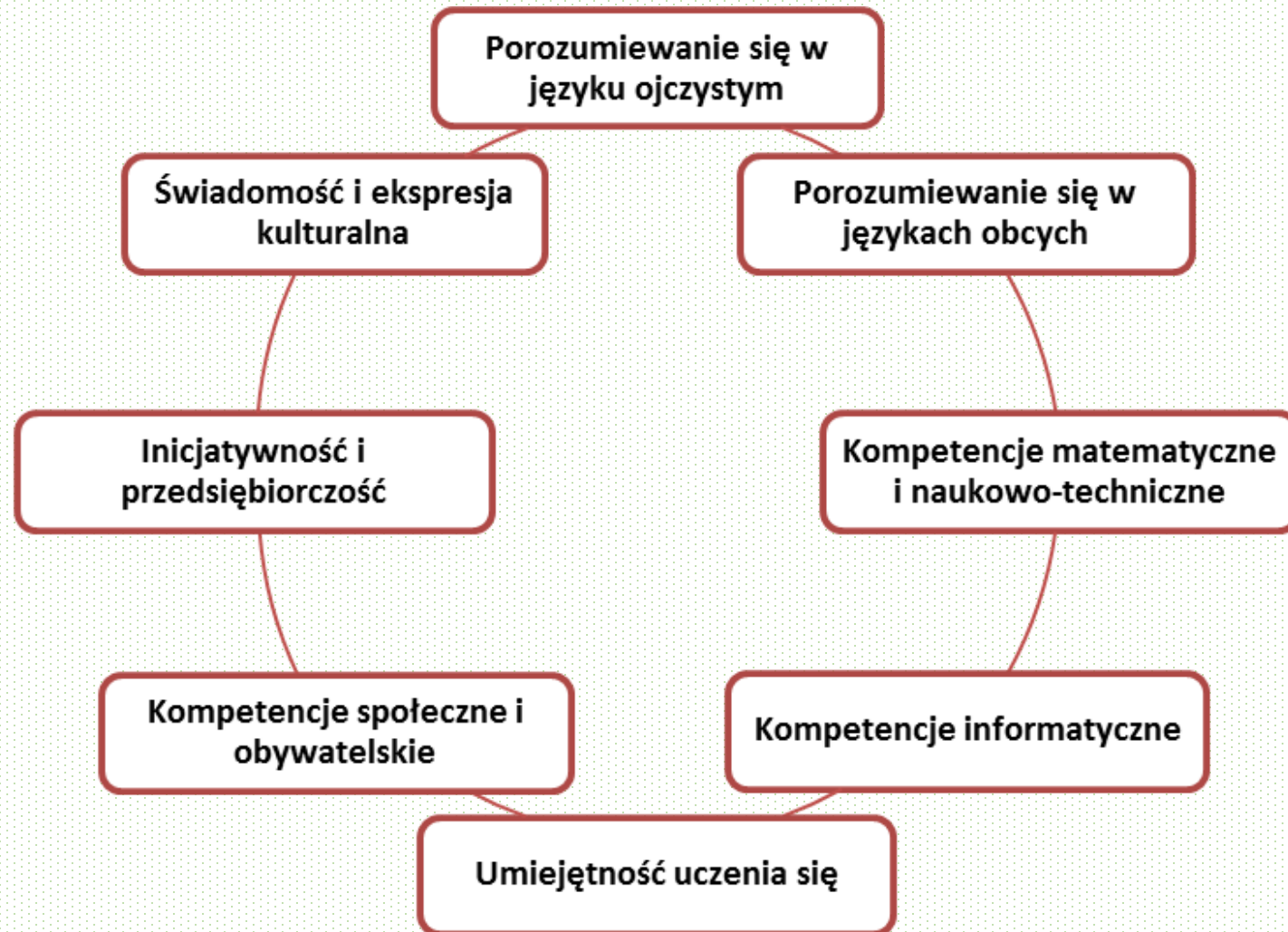

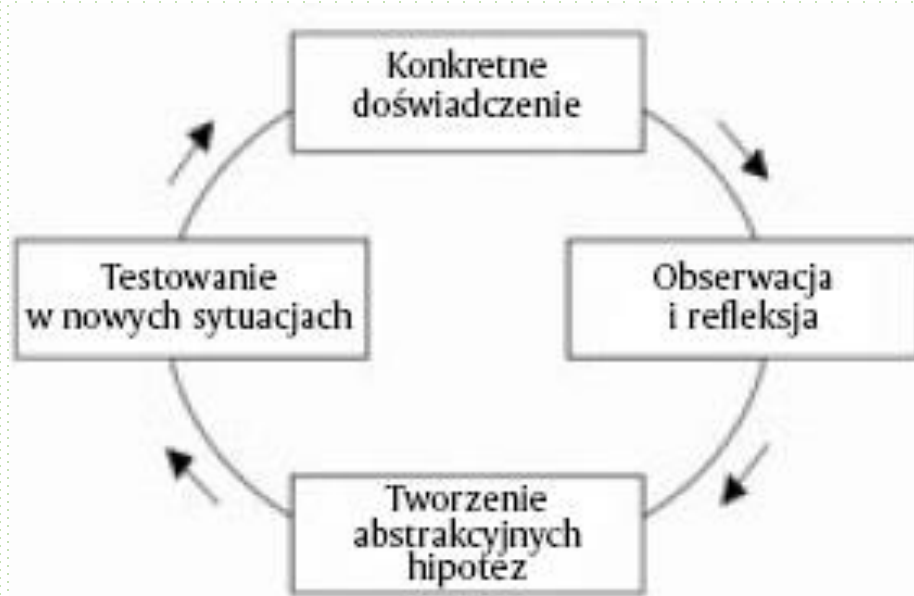
Starożytne przysłowie: „**Powiedz a zapomnę; pokaż a zapamiętam; pozwól przeżyć a zrozumiem (Konfucjusz)**” ma wiele wspólnego z zaproponowanym przez Deckera (1995) schematem zdolności zapamiętywania zdobytej wiedzy: Tylko przez słuch = 20%, Tylko przez wzrok = 30%, Przez słuch i wzrok = 50%, Przez słuch, wzrok i dyskusję = 70%, Przez słuch, wzrok, dyskusję i działanie = 90%

Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 27 czerwca 2002 r.

Pojęcie lifelong learning (uczenie się przez całe życie) powinno dotyczyć uczenia się od fazy przedszkolnej do późnej emerytalnej, włączając w to całe spektrum uczenia się formalnego (w szkołach i innych placówkach systemu edukacji), pozaformalnego (w instytucjach poza systemem edukacji) i nieformalnego (naturalnego). Ponadto, powinno się ono odnosić do wszelkiej, trwającej przez całe życie, aktywności uczenia się, mającej na celu rozwój wiedzy, kompetencji i umiejętności w perspektywie osobistej, obywatelskiej, społecznej oraz zorientowanej na zatrudnienie. Zasadniczym odniesieniem w tym względzie powinna być osoba jako podmiot uczenia się.

KOMPETENCJE KLUCZOWE

TEORIA KOLBA DOT. PROCESU UCZENIA SIĘ

Początki prac Davida A. Kolba dotyczących stylów uczenia się sięgają lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. W swojej pionierskiej pracy dotyczącej *Experimental Learning* Kolb wyróżnia cztery podstawowe etapy procesu uczenia się (rys. 1).

Przykład: przygotowanie szkolenia dla nauczycieli w projekcie Y4E

Według Kolba w procesie uczenia się można wyróżnić cztery podstawowe czynności (rys. 2): odczuwanie (*feeling*), obserwacja (*watching*), myślenie (*thinking*), działanie (*doing*).

Style uczenia się wg. Kolba

Kolb zidentyfikował cztery podstawowe style uczenia się, będące kombinacją czterech umiejętności (czynności), w zależności od tego, które etapy procesu uczenia się są dominujące.

Dokładną charakterystykę stylów uczenia się można znaleźć w wielu publikacjach.

Converger - lubi stawiać pytania typu jak?, 30% populacji (Jak to działa? Jak to się stało?) jego siłą jest praktyczne wykorzystywanie pomysłów,

- potrafi skoncentrować się na dedukcyjnym rozumowaniu,
- zdecydowanie nieemocjonalny,
- ma raczej wąskie zainteresowania.

Diverger - lubi stawiać pytania typu dlaczego?, 15-20% populacji (Dlaczego tak to wygląda?) silną stroną jest bogata wyobraźnia,

- łatwo tworzy nowe pomysły,
- potrafi widzieć sprawy z różnych punktów widzenia,
- interesują go ludzie,
- ma szerokie zainteresowania kulturalne.

Assimilator - lubi stawiać pytania typu co?, 35-40% populacji (Co jest przyczyną, a co skutkiem?) posiada zdolność do tworzenia teoretycznych modeli,

- przoduje w indukcyjnym rozumowaniu,
- jest bardziej zainteresowany abstrakcyjnymi ideami niż ludźmi.

Accomodator - lubi stawiać pytania typu jeżeli..., 15-20% populacji (Jeżeli coś zmienię, to jakie będą tego następstwa?) jego najsilniejszą stroną są konkretne czyny, przedsięwzięcia,

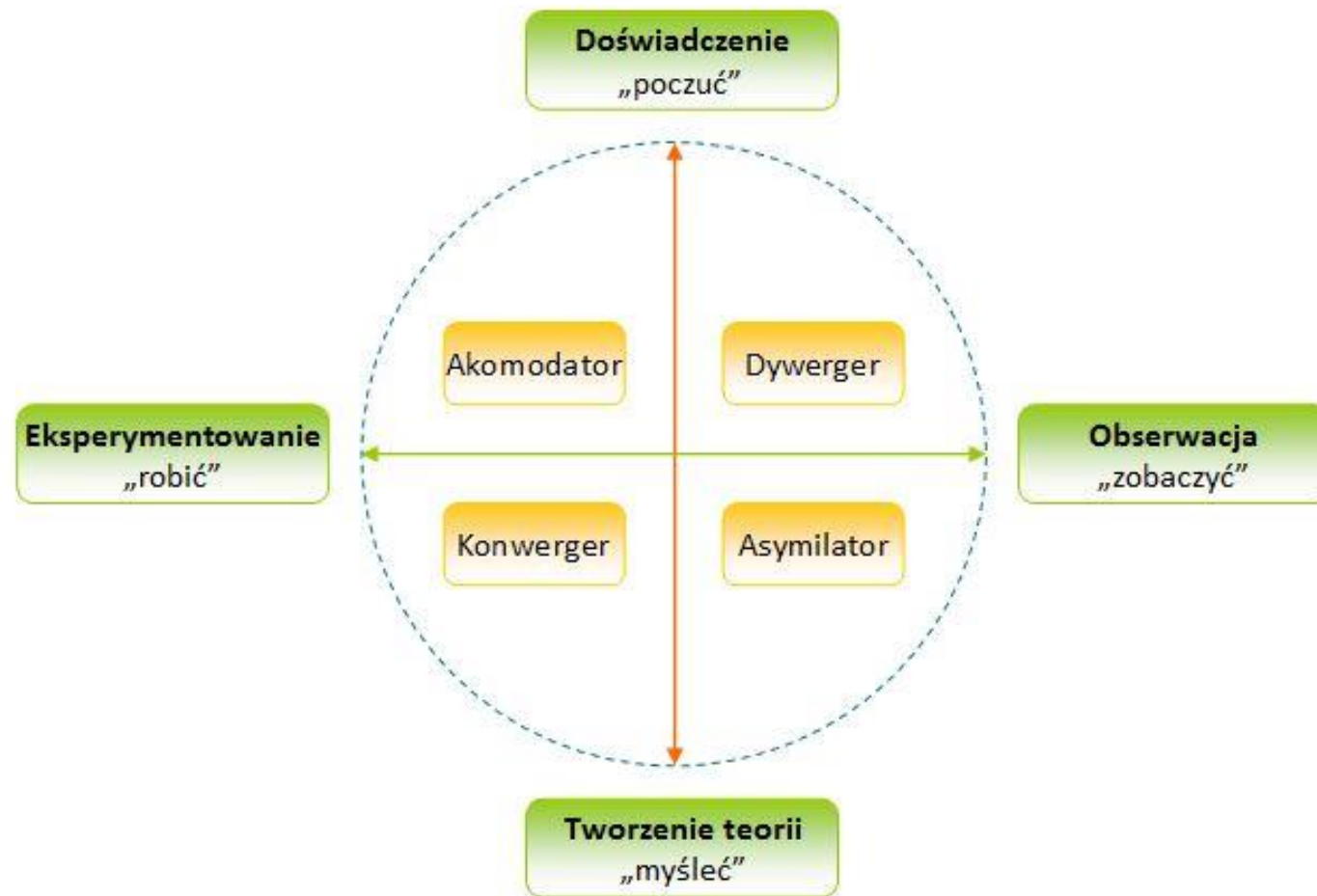
- ma zdolność do podejmowania ryzyka,
- znakomicie się sprawdza w sytuacjach, w których jest wymagana reakcja na niespodziewane okoliczności,
- rozwiązuje problemy w sposób intuicyjny.

Klasyczny kwestionariusz Kolba składa się z dwunastu zdań, do których należy dopasować cztery możliwe zakończenia (uszeregowane pod względem trafności), biorąc pod uwagę bieżące doświadczenia. Wykorzystanie tego kwestionariusza jest, niestety, odpłatne i chronione prawami autorskimi. W literaturze istnieje wiele wariantów, mutacji typologii i kwestionariuszy.

Co typologia Kolba mówi uczniom i nauczycielom? Nie zmuszajmy na siłę kogoś, kto preferuje *aktywny eksperyment* do studiowania książki.

Z drugiej strony nie pozbawiamy tych, którzy preferują studiowanie książki dostępu do tego typu materiałów.

Rolą nauczyciela jest określenie stylu uczenia się i zaproponowanie najwłaściwszego zestawu materiałów.

Uczenie się przez doświadczenie. Kształcenie skoncentrowane na uczniu.

Niektórzy autorzy sugerują, że proces uczenia się jest bardziej efektywny, gdy uczeń od razu staje się zaangażowany w zajęcia i gdy po zajęciach następuje omówienie.

Dzięki temu uczeń dysponuje pewnymi ramami, w które wpisuje się jego własne doświadczenie.

Angażowanie ucznia od razu, bezzwłocznie, może przyjąć formę bezpośredniego lub pośredniego zachęcania go do pewnych zachowań, lub formę bezpośredniego porównania aktywności z aspektami z życia osobistego czy zawodowego.

Przykład: czekoladowe pole.

Uczenie się przez doświadczenie

Wady: powolne dochodzenie do wiedzy

Zalety: nabyta wiedza jest trwalsza i łatwiejsza do zastosowania

1. Uczenie się przez doświadczenie jest realizowane najpełniej podczas zajęć warsztatowych, w których można wykorzystywać: nauczanie problemowe, gry i symulacje, studium przypadku, dyskusje, uczenie się przez badanie, projekt, eksperyment.
2. Uczenie się przez doświadczenie jest mimowolne, a przez to łatwiejsze dla ucznia.
3. Zapamiętujemy lepiej rozwiązania znalezione przez nas samych niż podane przez nauczyciela.
4. Lepiej pamiętamy te zadania, które wykonaliśmy samodzielnie niż te, które tylko obserwowaliśmy.
5. Uczenie się przez doświadczenie angażuje nie tylko pamięć semantyczną ale i epizodyczną, dzięki temu doświadczenie staje się elementem wiedzy ogólnej jak i biografii ucznia.
6. Przywołanie informacji z pamięci jest łatwiejsze jeśli znajdziemy się w tych samych lub podobnych okolicznościach, w jakich znajdowaliśmy się podczas uczenia i zapamiętywania.
7. Uczenie się przez doświadczenie ma charakter cykliczny i obejmuje etapy: doświadczenie, refleksja, tworzenie hipotez, zastosowanie/eksperymentowanie.
8. Doświadczenie na sobie samym zwiększa zrozumienie nabytej wiedzy, czyni ją trwalszą i łatwiejszą w użyciu w różnych sytuacjach.
9. Uczenie się przez doświadczenie rozwija uczniów w sposób harmonijny, wpływając na sferę poznawczą, jak i emocjonalną oraz społeczną.

Kształcenie skoncentrowane na uczniu.

W edukacji skoncentrowanej na uczniach, to oni muszą nauczyć się , jak się uczyć by realizować swój potencjał.

Rola nauczyciela sprowadza się bardziej do roli coacha, doradcy czy pomocnika.

Chcąc skoncentrować się na uczniu, pedagodzy muszą zrezygnować ze starego systemu, w którym nauczyciel wygłasza wykład – ten sam dla wszystkich. Zatem nauczyciele:

- muszą zejść z katedry, muszą słuchać i rozmawiać, nie tylko wyklądać. Mówiąc inaczej muszą odrzucić jednokierunkowy styl przekazywania wiedzy i przyjąć **nowy – oparty na interaktywności**,
- powinni zachęcać uczniów do samodzielnego odkrywania świata oraz uczyć procesu poznawania i krytycznego myślenia, a nie ograniczać się do wymogu pamięciowego opanowania przekazywanych informacji,
- powinni zachęcać uczniów do współpracy w klasie i z osobami z poza szkoły,
- powinni dopasować metody nauczania do indywidualnych potrzeb swoich uczniów i sposobów przyswajania przez nich wiedzy.

Rola nauczyciela w szkole skoncentrowanej na uczniu (C. Rogers):

- Nauczyciel ma wystarczająco duże zaufanie do siebie i do innych (uczniów), aby wierzyć że inni - tak jak on sam, potrafią myśleć o sobie uczyć się dla siebie.
- Nauczyciel dzieli z innymi (uczniami, rodzicami, władzami) odpowiedzialność za proces uczenia się.
- Nauczyciel dostarcza materiałów do uczenia się korzystając z własnych wiadomości, doświadczenia, książek, materiałów lub doświadczeń społecznych.

Rola ucznia w szkole skoncentrowanej na uczniu (C. Rogers)

- Uczeń konstruuje i rozwija swój własny program uczenia się, sam albo w kooperacji z innymi. Dokonuje wyboru kierunku własnej nauki z pełną świadomości ponoszenia odpowiedzialności i konsekwencji tego wyboru
- W klasie tworzy się klimat ułatwiający uczenie się. Uczenie się od siebie nawzajem staje się tak ważne jak uczenie się z książek , filmów itp.
- Samodyscyplina zastępuje zewnętrzną dyscyplinę.
- Ocena nauki jest dokonywana przez samego studenta, oraz jest wzbogacona informacjami zwrotnymi ze strony innych członków grupy i nauczyciela.

Brandes i Ginnis w książce pt. *A Guide to Student-Centred Learning*, opisują główne elementy SCL (student concentrated learning), takie jak:

- student ponosi pełną odpowiedzialność za swoją naukę, włączając aktywność i pełne zaangażowanie,
- relacje między nauczycielem i studentem są równe, wspierają wzrost i rozwój obu stron,
- nauczyciel staje się organizatorem i dysponentem zasobów,
- doświadczenia studenta zależą od jego udziału w kształceniu (współpraca zespołowa),
- student postrzega siebie inaczej, w wyniku zdobytych doświadczeń w tym procesie.

Przykłady: metodyka Montessori, Narzędzia umysłu

Przykłady metod kształcenia stosowanych podczas wykładu i aktywnych zajęć

Metody stosowane poza wykładem

- Przygotowanie niezależnych projektów
- Dyskusja w grupach
- Wspólne uczenie się studentów (mentoring studentów)
- Debaty
- Wycieczki w terenie
- e-learning
- Przygotowanie „prasówki”
- Wybór tematów projektów
- Pisanie artykułu prasowego
- Przygotowanie portfolio

Metody stosowane podczas wykładu

- Krótkie dyskusje w parach
- Kula śniegowa/ kontynuowanie dyskusji w większych grupach
- Losowe dobieranie (mieszanie) grup studentów
- Dyskusja
- Quizy
- Odgrywanie ról
- Prezentacje indywidualne
- Prezentacje plakatów
- Rysowanie map myśli
- Podsumowanie efektów uczenia się na zajęciach (3-4 min)

W SCL podkreśla się rolę **bieżącego oceniania (z zajęć na zajęcia)**, które pomaga uczniom uzupełnić braki dzięki informacji zwrotnej od nauczyciela lub współuczniaków się. To również pomaga wyznaczyć kierunek doskonalenia i rozwijania zdobytej już wiedzy.

- Opinie, pisemne uwagi.
- Negocjowanie sposobów zaliczenia, negocjowanie oceny między nauczycielem a uczniem (potwierdza przesunięcie odpowiedzialności w kierunku ucznia, egzekwując w efekcie od niego to, na co się wcześniej zgodził).
- Współocena (w grupie) / samoocena. Samoocena uczniów wzmacnia u nich odpowiedzialność za proces uczenia się.

5 zasad kształcenia skoncentrowanego na uczniu

1. Kształcenie skoncentrowane na uczniu angażuje ucznia w skomplikowany, trudny i zawiły proces kształcenia.

Nauczyciele robią zbyt wiele zamiast ucznia. Zadają pytania, uzupełniają odpowiedzi. Oferują przykłady. Organizują zakres merytoryczny. Pracują dużo ciężiej niż sami uczniowie. Oczywiście muszą oni nadal pracować jako nauczyciele, ale często to oni rozwijają się bardziej niż sami uczniowie.

2. Kształcenie skoncentrowane na uczniu zawiera wyraźną instrukcję zdobywania umiejętności.

Nauczyciel nakierowuje ucznia: jak myśleć, jak rozwiązywać problemy, oceniać dowody, analizować argumenty, tworzyć hipotezy – są to niezbędne umiejętności, aby opanować materiał. Nauczyciel nie powinien spodziewać się, że uczeń samodzielnie zdobędzie te umiejętności. Kilku uczniów podoła, ale większość nie. Badania dowodzą, że umiejętność uczenia się rozwija się szybciej, gdy jest poddana procesowi kształcenia.

3. Kształcenie skoncentrowane na uczniu zachęca uczniów do refleksji na temat tego, czego się uczą i jak się uczą.

Nauczyciel skoncentrowany na uczniach mówi o tym, jak się uczyć. Może zapytać, czego się uczą. Może powiedzieć, jak on sam się uczy. Zachęca uczniów do wzięcia odpowiedzialności za decyzje dot. sposobów nauki. Np. kiedy uczą się na egzamin: czy czytają głośno, przeglądają notatki, sprawdzają swoje odpowiedzi. Celem jest uświadomienie uczniom tego, jakie style uczenia u nich dominują oraz tego, że umiejętność uczenia się można rozwijać.

5 zasad kształcenia skoncentrowanego na uczniu

4. Kształcenie skoncentrowane na uczniu motywuje uczniów poprzez oddanie im część kontroli nad swoim procesem uczenia.

Nauczyciele podejmują zbyt dużo decyzji za uczniów dot. tego, czego uczniowie się uczą, gdzie się uczą, jak się uczą, w jakim tempie, określają warunki oceny a potem oceniają uczniów. Uczniowie nie mogą zdecydować jakich treści chcieliby się nauczyć, jakiego podręcznika używać. Kiedy nauczyciele podejmują te wszystkie decyzje motywacja uczniów do nauki maleje i stają się całkowicie zależni od nauczyciela.

Nauczyciel skoncentrowany na uczniach poszukuje drogi współpracy i dzielenia odpowiedzialności z uczniami, np. wyznacza wspólnie z uczniami terminy sprawdzianów, dyskutuje kryteria oceny.

5. Kształcenie skoncentrowane na uczniu zachęca do współpracy.

Klasa to społeczność uczących się. Nauczyciele skoncentrowani na uczniach zauważają, a badania potwierdzają, że uczniowie uczą się od siebie nawzajem i ze sobą. Nauczyciel także może uczyć się od uczniów. Nauczyciel skoncentrowany na uczniach promuje wspólną naukę. Uważa nabycie umiejętności uczenia się indywidualnego i w grupie za najważniejsze cele kształcenia.

Prof. Gerald Hüther: Mózg najlepiej się uczy, gdy chce

- Od dwóch lat z dwójką pedagogów prowadzę przy niemieckim ministerstwie edukacji inicjatywę "Budząca się szkoła". Mamy 35 ośrodków regionalnych rozsianych po całym kraju, które koordynują działania lokalnie.

Szkołę do projektu może zgłosić każdy: nauczyciel, rodzic, uczeń, dyrektor. Najczęściej robią to nauczyciele. Niezależnie od tego, kto się do nas zgłosi, **pierwsze zadanie, jakie dostaje, to stworzyć grupę**. Jak największą. I to ta grupa, składająca się z uczniów, nauczycieli i rodziców, wytycza sobie plan działań. **My w Berlinie nie mamy żadnego gotowego "planu naprawy". W dzisiejszym świecie sens ma reforma idąca z dołu do góry. Uczniowie więc np. zgłaszają: "Chcielibyśmy, żeby więcej lekcji odbywało się poza szkołą". I wszyscy razem zastanawiają się, jak to zrobić.**

Wbrew pozorom nie jest tak, że prawo i sztywna podstawa programowa wyklucza takie działanie. Najszywniejsze prawo jest w naszych głowach i przyzwyczajeniach. Wczoraj spędziłem cały dzień w Warszawie, spotykając się z polskimi urzędnikami zajmującymi się edukacją, i oni twierdzą to samo: prawo daje szkole większy zapas luzu, niż powszechnie się uważa.

Naszą modelową placówką jest Szkoła Ewangelicka w Berlinie (publiczna, nazwa może mylić). Uczą się tu młodzi w wieku 10-19 lat, od piątej klasy do matury. Na początek uczniowie razem z rodzicami i nauczycielami ustalili odpowiedź na **pytanie, dlaczego w ogóle zamierzają poświecić kawał życia na chodzenie do szkoły. Stwierdzili, że im więcej się uczą, tym mają większe szanse uratować naszą planetę**. To strasznie ważne, żeby z dziećmi rozmawiać o tym, po co one w ogóle chodzą do szkoły. Mózg najlepiej uczy się, gdy chce i wie, po co.

W Szkole Ewangelickiej nie ma podziału na grupy wiekowe, żadna grupa nie ma też swojej klasy. Szkoła ma laboratoria: fizyczne, chemiczne, biologiczne, salę matematyczną, literatury niemieckiej, angielskiej itd. Uczeń indywidualnie z nauczycielem ustala plan pracy. Zawiera kontrakt, np. przez najbliższe dwa tygodnie będę zajmował się równaniami z dwiema niewiadomymi. I przez ten czas uczeń pracuje w sali matematycznej, gdzie ma podręczniki, pomoce i przede wszystkim kolegów, z którymi umawia się na wspólną pracę. Jeżeli czegoś nie wie - pyta ich. Do nauczyciela przychodzi tylko wtedy, jeżeli koledzy nie potrafią pomóc. W ten sposób dzieci uczą się jednej z najważniejszych rzeczy: współpracy. Środowisko rywalizacji (kto przegoni kolegów i pierwszy się wykaże) zamienione zostało na środowisko współpracy.

Uczeń, gdy czuje, że jest już gotowy, przychodzi do nauczyciela i prosi o sprawdzian. Zdaje i może zająć się innym tematem. Może umówić się z nauczycielem, że w tym półroczu zajmuje się tylko matematyką, bo tak go zafascynowała, że chce się na niej skupić i przerobić materiał z trzech klas. A np. literaturą zajmie się w następnym półroczu

Uczniowie mają też dwa dodatkowe przedmioty: odpowiedzialność i wyzwanie. Trzeba je zaliczyć. To uczeń decyduje, jak. Wielu chodzi np. do szkół, gdzie jest wiele dzieci imigrantów, i uczy ich niemieckiego, organizując wspólne mecze futbolowe albo grając w szachy. Jest grupa nastolatków, która pomaga w zoo, są wolontariusze opiekujący się seniorami. Szkoła stawia tylko warunek: jeżeli umówisz się z sąsiadką - samotną starszą panią, że będziesz przychodził przez pół roku w każdą środę po południu czytać jej gazety, to musisz się wywiązać. Jeżeli starsza pani będzie na ciebie czekała, a ty nie przyjdiesz, to jest antyodpowiedzialność.

Jak się zalicza wyzwanie? Była grupa, która postanowiła, że przejdą pieszo przez Alpy. Sami musieli wszystko zorganizować: opracować trasę, przemyśleć, co zabrać, gdzie będą spali, czym dojadą. Dla bezpieczeństwa pojechał z nimi student pedagogiki, który jednak dostał jasne zadanie od szkoły: obserwować z dala. Miał zakaz podpowiadania, brania na siebie roli przewodnika czy harcmistrza. Uczniowie z tej grupy trzy dni maszerowali w złą stronę, aż zorientowali się, że są we Francji, zupełnie gdzie indziej, niż planowali. Opracowali plan B, plan powrotu do domu, tak by zmieścić się w budżecie. Twierdzą, że to była jedna z najlepszych rzeczy w ich dotychczasowym życiu. "To znaczy, że jesteśmy samodzielni i silni, z innymi trudnościami też sobie poradzimy".

Uczniowie Szkoły Ewangelickiej są jednymi z najlepszych w kraju na egzaminach końcowych. Dziecko, które samo zdecydowało, że się uczy, i po co się uczy, i widzi w tym cel, nie ma powodu, żeby bojkotować naukę.

Ze względu na świetne wyniki tej szkoły przyjeżdżają ją wizytować goście z innych miast, państw. Zabawne, że często na ich twarzach widzimy konsternację, bo budynek szkoły jest... hm, szary, odziedziczony jeszcze po NRD, bo to wschodni Berlin. Z pozoru nie wygląda na nowoczesną, ekskluzywną placówkę.

Prof. Gerald Hüther - niemiecki neurobiolog, wykłada na Uniwersytecie w Getyndze. Najważniejsze jego książki to: "Instrukcja obsługi ludzkiego mózgu", "Kim jesteśmy - a kim moglibyśmy być", "Biologia strachu", "Wszystkie dzieci są zdolne". Jest jednym z inicjatorów inicjatywy "Budząca się szkoła" (Schule im Aufbruch). zimy".

Narzędzia umysłu – Tools of the mind

"Tools of the Mind" (ang. "Narzędzia umysłu") - program opracowany 12 lat temu przez amerykańskie specjalistki od psychologii rozwojowej. Teraz grupa naukowców kierowana przez prof. Adele Diamond z kanadyjskiego University of British Columbia potwierdziła, że "Tools of the Mind" rozwija u najmłodszych funkcje wykonawcze.

Na czym polega jego stosowanie? "Tools of the Mind" to zestaw prostych ćwiczeń do wykorzystania w każdym przedszkolu. Jedno z podstawowych to dziecięca zabawa na niby. Każdy się tak kiedyś bawił: "Ja jestem sprządawczynią, a ty przychodzisz do mojego sklepu kupić lizaka". Rolą nauczyciela jest pokierowanie dziećmi tak, by przed rozpoczęciem zabawy zaplanowały jej scenariusz - tzn. uzgodniły, co kto ma zrobić i jak się może zachowywać. Potem, w czasie odgrywania scenek, dzieci powinny trzymać się ustalonego planu. Dzięki temu przedszkolaki ćwiczą pamięć - bo muszą odwoływać się do "scenariusza", oraz samokontrolę - ponieważ rola zmusza ich do określonego sposobu postępowania. Zabawa trwa ok. 2 godzin.

Inne ćwiczenie - wspólne czytanie - polega na tym, że dzieci pracują w parach. Każda z nich dostaje książeczkę z obrazkami. Maluchy mają na zmianę opowiadać jeden drugiemu historyjkę opartą na kolejnych rysunkach. Oczywiście początkowo wszystkie dzieci chcą opowiadać, a nie słuchać. Dlatego nauczyciel rozdaje im symboliczne obrazki: ucha i ust. Maluch, który otrzyma usta, może mówić, a ten, który ma ucho, ma słuchać. W ten sposób dziecko uczy się cierpliwości i pozostawania w swojej roli.

Podczas zabawy dzieci osiągają największe sukcesy. To właśnie te osiągnięcia będą stanowiły podstawę działań i moralności młodego człowieka... Najważniejsze w zabawie jest to, że powstają nowe relacje... pomiędzy sytuacjami wymyślonymi a sytuacjami rzeczywistymi.

Zalety "Tools of the Mind" wykazały specjalne testy. Program porównywano z innym zestawem ćwiczeń edukacyjnych. Każdy z nich losowo przydzielono do jednej z ok. 20 klas w szkołach biorących udział w badaniu. Po dwóch latach przetestowano 147 przedszkolaków w wieku pięciu lat. I okazało się, że dzieci, w których przedszkolach stosowano "Tools of the Mind", wypadły w badaniu znacznie lepiej. Były bardziej skoncentrowane i lepiej radziły sobie z elementami rozpraszającymi uwagę.

"Tools of the mind" ma jeszcze inne dobre strony. Jak podkreśla prof. Adela Diamond, nie wymaga on wysokich nakładów finansowych ani specjalnego sprzętu. Wystarczy tylko odpowiednie przeszkolenie nauczycieli lub rodziców.

Zasady programu można bowiem wykorzystać również do zabaw z dzieckiem w domu. Profesor Diamond gorąco zachęca do tego rodziców. Podpowiada też inny sposób rozwijania pociechy. Jest to oczywiście czytanie na głos, jak zaznacza uczona - na początku bez pokazywania maluchom obrazków. "To sprawi, że dziecko będzie musiało uruchomić wyobraźnię".

"Funkcji wykonawczych rzadko się uczy, tymczasem da się to zrobić już w przedszkolu" - podsumowuje kanadyjska uczona. Jej zdaniem odpowiednia edukacja kilkulatków może zmniejszyć liczbę diagnoz ADHD u dzieci w wieku szkolnym.

Lew Wygotski (1896-1934). Rosyjski pionier psychologii społeczno-kulturowej. W roku 1924, kiedy zaczął pracować w moskiewskim Instytucie Psychologii głęboko zainteresował się psychologią rozwoju dzieci oraz szeroko pojętą edukacją społeczno-kulturalną. W ciągu zaledwie 37 lat życia stworzył **ponad 270 wybitnych prac naukowych**, które dzisiaj służą psychologom i pedagogom w rozpoznawaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów najmłodszych.